

Hurtig Kartlegging og handling

Ungdom, rus og kriminalitet

Lørenskog
kommune

Innhold

Forord	4
Refleksjoner fra kartleggingsgruppa	5
Sammendrag	6
Innledning	8
Lørenskog Kommune	9
Bakgrunn for kartleggingen	9
Målgruppe og problemstillinger	9
Avgrensninger	10
Metode, prosess og kilder	10
Datainnsamling	11
Eksisterende tiltak	12
Tverrfaglig samarbeidssystem (TFS)	13
Samordning av lokale tiltak (SLT)	13
Kommunale tilbud og tjenester	14
Andre tilbud og tjenester	17
Ungdomsoppfølging og ungdomsstraff	17
Funn fra kartleggingen	18
Levekår	19
Bruk og salg av rusmidler	19
Vold, ran og trusler	22
Våpen	24
Beefing og avtalte slåsskamper	24
Kriminelle nettverk	26
Kjennetegn ved ungdommene	26
Tall fra tjenestene	28
Analyse	30
Hvilke utfordringer utpeker seg i Lørenskog?	31
Er vi samordnet nok?	32
Forslag til tiltaksplan	34
Referanseliste	37

Forord

Lørenskog har som mål å være en trygg oppvekstkommune for alle barn og unge. Det er en av grunnene til at kommuneplanen nå legger til rette for at et av fire satsningsområder frem til 2024 er bred ungdoms-satsning.

Ved behandling av KS-sak 050/19 i møte den 22. mai 2019 ba kommune-styret om en sak som skulle initiere arbeidet med en plan for rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid. I oppfølgingen av dette, er det nå gjennomført en kartlegging med bred involvering av både innbyggere og ansatte ved hjelp av metoden «Hurtig Kartlegging og Handling» (HKH). Kartleggingen er gjennomført under veiledning fra KoRus-Øst, og den munner ut i denne foreliggende rapporten med en rekke konkrete forslag til tiltak.

Kommunens grunnleggende verdier er åpen, troverdig og engasjert. HKH- kartleggingen synliggjør noen av kommunens utfordringer. Det er viktig å være åpen med utfordringsbildet slik at kommunen fremstår som troverdig og kan vise sitt engasjement for den oppvoksende generasjon. HKH-kartleggingen viser at majoriteten av ungdommen er veltilpassede og vellykkede med mange interesser.

Kartleggingen viser imidlertid også et bekymringsfullt bilde hvor et mindretall av ungdommer begår kriminalitet og bruker rusmidler.

Kartleggingen er gjennomført parallelt med at kommunen er i ferd med å gjennomføre en tjenestegjennomgang. Kommunestyrets vedtak ved behandlingen av HKH- kartleggingen vil kunne gi viktige føringer inn i tjenestegjennomgangen på området rus- og kriminalitetsforebygging.

Jeg ønsker særlig å takke leder av utekontakten og SLT-koordinator, Inga Marit Bakken, og kartleggingsteamet bestående av Guro Sandnes Rudlende, Martin Brostigen, Belén Asri og Line Kiil Gamst Kvernmo som har gjennomført denne kartleggingen i en krevende situasjon fra oppstart i januar 2020 til slutføring i oktober 2020. Jeg vil også takke alle som har bidratt med informasjon og innspill i prosessen.

Mvh
Dagfinn Cock
Kommunaldirektør oppvekst og utdanning

Refleksjoner fra kartleggingsgruppa

Å gjennomføre en kartlegging midt i en verdensomspennende virus-epidemi er ingen enkel oppgave. Et av målene er å få et situasjonsbilde over tilstanden i ungdomsmiljøene i en normalsituasjon, mens vår kartlegging har foregått i alt annet enn en normalsituasjon. Covid-19 har preget hele kartleggingsprosessen, både med tanke på ungdommenes bevegelsesmønster, atferd, tilgangen på informasjon, og ikke minst ressurser og tid til å prioritere en kartlegging i en veldig annerledes hverdag. De fleste i kartleggingsteamet og styringsgruppen har endrede arbeidsoppgaver, hjemmekontor, få muligheter til å treffes og ikke minst har det vært utfordrende å dra nytte av andre ressurser i nettverket i kommunen.

Tross alle utfordringer har vi stått løpet ut og klart å dra rapporten i land. Kartleggingen har vist seg å ha ringvirkninger langt ut over den skriftlige rapporten som er det synlige produktet til slutt. I prosessen fra innledende konsultasjon til avsluttende konsultasjon har vi fått flere tilbakemeldinger om at møtene mellom tjenester og etater, målgrupper og fagområder har åpnet mulighetene for nye samarbeidsformer.

En spesiell takk til politikontakten og utekontaktene som har bidratt mye, men også alle de som har gitt intervjuer og ikke minst alle de modige ungdommene som har delt av sin erfaring og kunnskap!

God lesing!

På vegne av kartleggingsteamet
Inga Marit Bakken
Prosjektleder

Leder/skribent:
Inga Marit Bakken

Kartleggingsteam:
Belén Asri
Martin Brostigen
Line Kiil Gamst Kvernmo
Guro Sandnes Rudlende

Styringsgruppe:
Camilla Sandstrøm
Mathiasen
Cecilie Fremo Bergkvam
Kristin Liseth
Merete Rustand Solli

Veiledere (KoRus-Øst):
Mari Finstad Evenby
Jørn Danielsberg

Sammendrag

Ungdomsmiljøet i Lørenskog synes delt. Majoriteten har mange interesser, normalt god råd og ressurssterke foresatte.

Kartleggingen viser til et mindretall av ungdommer som begår kriminalitet og bruker rusmidler. Denne gruppen har i større grad sammensatte utfordringer som krever bistand fra flere tjenester. I følge kommunens oppvekstprofil (FHI) er barnefattigdom økende i Lørenskog, men lavere enn i Oslo og Viken. Andelen unge mellom 16 og 25 år som står utenfor arbeid og utdanning (FHI, 2019) ligger også lavere enn Viken og landet for øvrig. Trangboddhet er det levekårsproblemet som er mest fremtredende i oppvekstprofilen for kommunen. Utrygghet i nærmiljøet slår også negativt ut for Lørenskog. (Ungdata, 2019)

Ifølge Ungdatatall (2019) viser det i store trekk at bruken av alkohol er stabil eller nedadgående både på ungdomsskole og videregående, men intervjuer viser at det er en sterk drikkekultur i deler av ungdomsmiljøet.

Politiets temarapport om ungdomskriminalitet på Romerike vurderer en sannsynlig økning i antall ungdom som bruker cannabis. Antall ungdom på ruskontrakter følger i stor grad politiets innsats. Analyser fra rustester viser en noe større andel av rusmidler som ecstasy (MDMA) og amfetamin, i tillegg til cannabis.

Ifølge ungdommen har tilgjengeligheten på illegale rusmidler blitt større gjennom sosiale medier og internett, spesielt via Snapchat. Ungdommene i kartleggingen bekrefter at bruk av narkotika, spesielt cannabis er en normal del av hverdagen i deler av ungdomsmiljøet, og at mange har en mer positiv holdning til rusmidler enn tidligere.

Temarapporten viser at ungdomskriminaliteten øker, til tross for reduksjon i antall forhold for de over 18 år. I 2019 sto ungdom (under 18 år) bak 10,2% av all registrert kriminalitet på Romerike. Lillestrøm politistasjonsdistrikt anslår at de har en kjernegruppe på overkant av 30 ungdommer, i alderen 16–21 år, utelukkende gutter og de aller fleste med minoritetsbakgrunn som de er ekstra bekymret for. I tillegg til kjernegruppen har politiet kontakt med/kjennskap til 100–150 andre ungdommer som har tilknytning til kriminalitet.

Tall fra politiet viser at Lørenskog har en økning på 50% i voldskriminaliteten fra 2016–2019 for ungdom under 18 år. Prognose tall for 2020 viser en ytterligere økning. Gruppen unge som står for deler av kriminaliteten er økende på hele Romerike, størst er andel førstegangsregistrerte på vold.

Ungdommen ønsker mer trygghet ute, med bedre belysning, trygge voksne, et tillitsvekkende politi, samt fravær av cannabis og vold. De ønsker flere møtesteder innendørs og utendørs samt gratis aktiviteter. De er opptatt av medvirkning og tillitsfulle voksne de kan snakke med. I tillegg ønsker de mer kunnskap og informasjon om rusmidler og tilgang på deltidsjobber.

Forkortelser på kommunale tjenester

- Utekontakten (UK)
- Helsestasjonen for ungdom (HFU)
- Forebyggende psykisk helsetjeneste (FPH)
- Oppvekst og utdanning: OU
- Helse, omsorg og mestring: HOM
- Kultur: KUL

Foto: L2 arkitekter

1 Innledning

Lørenskog Kommune

Lørenskog kommune ligger i Viken fylke og grenser til kommunene Oslo, Enebakk, Rælingen og Lillestrøm. Lørenskog har en befolkning på ca. 42 000 innbyggere, men ifølge kommunens egne prognoser vil befolkningen øke til ca. 63 000 i 2040. Med en slik vekst følger det urbanisering og sterk utbygging i sentralområdene. Mange nye innbyggere må finne seg til rette og knytte seg både til nærmiljø og tjenester i kommunen.

Befolkningsveksten i Lørenskog gir kommunen ansvar for flere barn og unge. Dette utfordrer kapasiteten innenfor flere tjenester. Behovet for oppvekst- og hjelpetjenester til barn og unge vokser (Lørenskog kommuneplan 2020).

Per 1.1. 2020 var det:

- 5086 personer fra 10-19 år i kommunen, som tilsvarer 12 % av befolkningen
- 8 kommunale barneskoler
- 4 kommunale ungdomsskoler
- 2 fylkeskommunale videregående skoler
- 3 privatskoler, hvorav Lørenskog Friskole og Rudolf Steinerskole. Sistnevnte har elever på barne- og ungdomsskoletrinn, mens Romerike Wang UNG/Toppidrett har elever på ungdomstrinnet og videregående

Bakgrunn for kartleggingen

Utekontakten og politiet er sammen med fritidsklubber, skoler og helsesykepleiere ofte de første som oppdager negative trender i ungdomsmiljøet. De siste årene har disse tjenestene i Lørenskog fanget opp og varslet om at deler av miljøet viser en negativ utvikling. Bekymringen har i all hovedsak vært knyttet til bruk og omsetning av rusmidler, vold, slåsskamper og utvikling av kriminelle nettverk.

Media har det siste året også tegnet et bilde av økt ungdomskriminalitet, gjengdannelser og voldshendelser i ungdomsmiljøene på hele Romerike.

Romerikes Blad har jevnlig artikler og innlegg om ungdomsbråk og konflikter i flere av sine kommuner, deriblant Lørenskog.

Ved behandling av KS-sak 050/19 i møte den 22. mai 2019 ba kommunestyret om en sak som skulle initiere arbeidet med en plan for rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid. I oppfølgingen av dette, er det nå gjennomført en kartlegging med bred involvering av både innbyggere og ansatte ved hjelp av metoden «Hurtig Kartlegging og Handling» (HKH).

Målgruppe og problemstillinger

Målgruppen for kartleggingen er ungdom mellom 12 og 20 år som bor og oppholder seg i kommunen. Aldersspennet i målgruppen er bred, og valgt for å fange opp overgangen fra barneskole til ungdomsskole, samt den utviklingen som skjer blant unge voksne etter videregående. Dette for å få en oversikt over hvor utfordringene er størst, hvor Lørenskog har et godt tiltaksapparat og eventuelt hvor hullene finnes. Ungdom beveger seg i stor grad over kommunegrensene og går på videregående skoler i ulike kommuner. Kommunens ungdomsmiljø vil preges av denne bevegelsen, og kartleggingen ønsker å fange opp denne mobiliteten.

Problemstillingene kan samles i disse spørsmålene:

- Hvilke utfordringer ser kommunen av rus og kriminalitet i ungdomsmiljøet?
- Hvilke aldersgrupper er det mest bekymring rundt?
- Hvilke utfordringer er mest fremtredende?
- Har kommunen de tiltakene som skal til for å følge opp utfordringer med rus og kriminalitet blant ungdom?
- Er kapasiteten i tiltakene gode nok?
- Er vi samordnet nok?

Avgrensninger

Innenfor rus- og kriminalitetsbildet har vi valgt å avgrense kartleggingen til:

- Bruken og tilgangen til legale og illegale rusmidler (med vekt på illegale rusmidler)
- Salg av illegale rusmidler
- Omfanget av vold, trusler, slåsskamper, hærverk, skadeverk, ran, tyveri og kriminelle nettverk

Vi har ikke vurdert bruken av tobakk. Enkelte har også trukket frem seksuelle krenkelser og bildedeling i sosiale medier som en del av dette utfordringsbildet. Vi ser at dette er et stort tema blant ungdom, men i denne kartleggingen har det ikke vært rom til å vektlegge dette. Vi har ikke gått spesifikt inn på radikalisering og voldelig ekstremisme eller hatkriminalitet som eget fenomen. I tillegg har vi valgt å ikke fokusere på doping og anabole steroider.

Metode, prosess og kilder

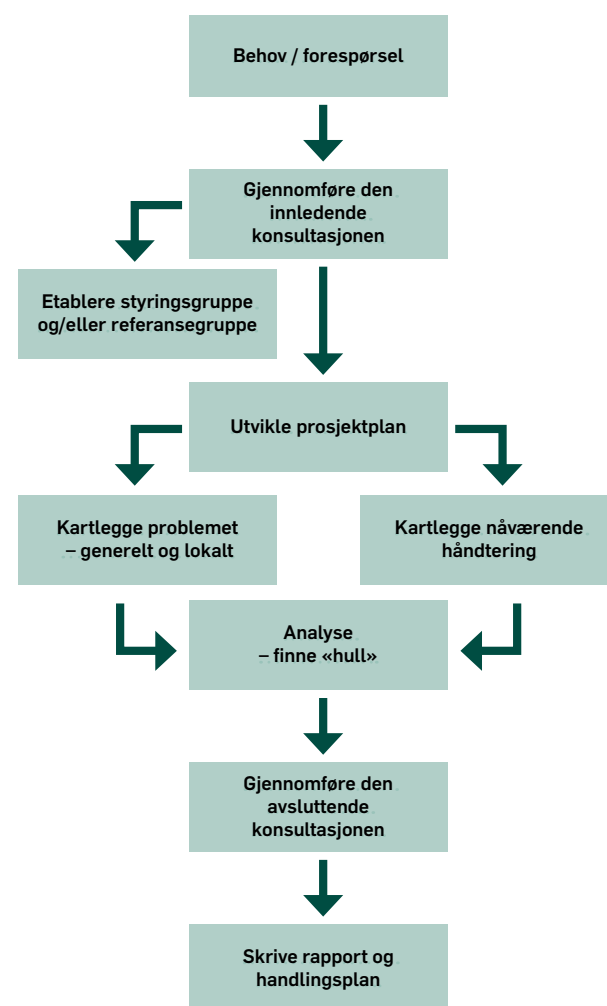
Hurtig Kartlegging og Handling (HKH) ble utviklet av KoRus Vest Bergen, i samarbeid med Utekontakten i Bergen. HKH bygger på kartleggingsmetoden Rapid Assessment and Response (RAR) som har blitt brukt internasjonalt for å kartlegge folkehelse spørsmål.

RAR ble utviklet av Verdens Helseorganisasjon med fokus på hurtighet, handling og metodetriangulering. HKH som kartleggingsmetode er tilpasset kartlegging av sosiale og helsemessige problemområder i Norge. KoRus Vest Bergen har utarbeidet en manual for bruk av HKH-metoden.

« HKH er tilpasset kartlegging av sosiale og helsemessige problemområder i Norge »

HKH-metodikken forutsetter at både det aktuelle problemområdet og relevante instansers pågående innsats kartlegges.

Målet er at kartleggingen skal gjennomføres relativt raskt og skal kunne ut i forslag om konkrete tiltak, basert på avdekte behov. Informasjon skal innhentes gjennom en kombinasjon av ulike kvalitative og kvantitative metoder, såkalt metodetriangulering. Dette bidrar til at funn kan valideres gjennom å kryssjekke mellom kilder og metoder. I en HKH er det ikke vitenskapelig perfektjon som er målet, men heller å sikre kunnskap om et problemområde, som kan legges til grunn for å foreslå gjennomførbare og dagsaktuelle tiltak.

Datainnsamling

Valg av metoder for datainnsamling har vært preget av den pågående covid-19 epidemien, men kartleggingsteamet mener at det har vært mulig å gjennomføre datainnsamling tross store endringer i samfunnet. Vi har valgt å legge vekt på følgende innsamlingsmetoder:

- Innledende konsultasjon med gruppearbeid (voksne)
- Feltobservasjoner (utekontakten)
- Fokusgrupper (ungdom)
- Intervjuer/nøkkelinformanter (ungdom og voksne)
- Avsluttende konsultasjon (voksne)

I tillegg til innhenting av ny informasjon har kartleggingsteamet analysert tall og statistikk fra ulike eksisterende undersøkelser og tjenester.

Innledende konsultasjon

Den 5. mars 2020 samlet vi 70 deltakere til innledende konsultasjon med presentasjoner, informasjon om prosessen og gruppearbeid. Tilstede på konsultasjonen var et bredt utvalg av ansatte i kommunen, politikere, næringsliv, frivillige og religiøse organisasjoner.

Feltobservasjoner

I all hovedsak er det utekontakten som har stått for feltobservasjoner i denne rapporten. Feltrapportene tar utgangspunkt i observasjoner gjort våren/sommeren 2020 med covid-19 som bakteppe. Feltobservasjonene er delvis strukturert i feltrapporter, men også hentet fra utekontaktens dokumentasjonssystem (SOMA) og anonymisert.

Fokusgrupper og nøkkelinformanter (ungdom og voksne)

Det ble gjennomført tre fokusgrupper blant ungdom i Lørenskog. Alderen i fokusgruppene varierte fra 13–18 år. Det ble også avholdt enkeltintervjuer etter samme mal som ved fokusgruppene slik at svarene skulle være lett å sammenfatte og sammenligne. Til

Fra innledende konsultasjon, 05.03.20.
Foto: Inga Marit Bakken

sammen har vi intervjuet 23 ungdommer i alderen 13–20 år. Det har vært en tilnærmet jevn fordeling av gutter og jenter, med en liten overvekt av gutter i utvalget.

Det er gjennomført 14 intervjuer med voksne nøkkelinformanter. Informantene er i all hovedsak ansatte i kommunen og politi, men det finnes også informanter fra frivillig organisasjonsliv og idretten i utvalget.

Avsluttende konsultasjon

Avsluttende konsultasjon ble gjennomført 17. september 2020 på digital plattform. Det var ca. 20 deltakere til sammen på konsultasjonen inkludert kartleggingsteam og veiledere. Det ble gjennomgått foreløpige funn og resultater fra datainnsamlingen og presentert et foreløpig forslag til tiltak. Deltakerne i konsultasjonen fikk mulighet til å bidra til å prioritere tiltakene og gi tilbakemelding på hva de mente var viktig å legge vekt på.

Innhenting av eksisterende data

Vi har innhentet data fra Oppvekstprofil (FHI) og Ungdata, samt statistikk og tall fra aktuelle tjenester som politi, barnevern, barnevernvakt, Nav, helsestasjon for ungdom og utekontakt.

2 Eksisterende tiltak

Lørenskog kommune har en rekke forebyggende tiltak rettet mot barn og unge i kommunen. Tiltakene strekker seg fra byggende tiltak med et folkehelseperspektiv til forebyggende og kriminalitetsforebyggende tiltak som retter seg spesifikt mot de som har stort behov for hjelp.

Tverrfaglig samarbeidssystem (TFS)

Det tverrfaglige samarbeidssystemet for barn og unge (TFS) er en felles virksomhet for OU, HOM og KUL. TFS driftes av en koordinator, og det er etablerte samarbeidsstrukturer på strategisk og operativt nivå.

På operativt nivå består TFS av både individrettede tiltak og allmennforebyggende tiltak. Følgende tiltak er inkludert i TFS: Barne- og ungdomsfaglige møter på helsestasjoner, barnehager og skoler og Tidlig innsats for barn i risiko (TIBIR), samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT), og vold- og overgrepsteam.

Samordning av lokale tiltak (SLT)

SLT står for Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak. SLT-modellen skal samordne rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak for barn og unge. Målet er at kommunens barn og unge skal få riktig hjelp til riktig tid, av et hjelpeapparat som samarbeider godt mellom etater og faggrupper.

Modellen skal sørge for å koordinere kunnskap og ressurser mellom politi og relevante kommunale enheter. Næringsliv og frivillige organisasjoner hører med i dette nettverket.

SLT-koordinator sikrer at alle som driver med rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid møtes regelmessig, oppnår en felles problemforståelse og samordner sine tiltak. Koordinator skal også være et bindeledd mellom nivåene i SLT-modellen. SLT-modellen organiseres på tre nivå.

Lørenskog kommune har i dag en SLT-koordinator i 50% stilling som skal følge opp dette arbeidet. Kommunen har et aktivt politiråd som består av rådmann, ordføreren, kommunalsjef for oppvekst og utdanning, samt ledelse i politiet på styrende nivå.

På det utførende nivået er det etablert flere arbeidsgrupper som jobber med forskjellige tiltak som rusforebyggende team, lokal mobilisering mot doping, koordinering av foreldremøter, samarbeid mellom skole og politi, samarbeid i forbindelse med russetiden, samarbeid med næringsliv og frivillige organisasjoner.

1. SLT-arbeidet forankres gjennom et styrende nivå bestående av ledere fra egen kommune og politi.
2. Neste nivå er det koordinerende nivået og består av personer fra virksomhets-/enhets-/mellomledernivå.
3. Det utførende nivå står for det direkte rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Foto: Jonas Ruud

Kommunale tilbud og tjenester

Kultur, idrett og friluftsliv	
Aktivitetshuset VOLT	Målgruppe: Ungdom 13+ Aktivitetshuset Volt er et kulturhus for ungdom fra 13–25 år. Volt rommer øvingslokaler, studio, kurslokaler, scene, kafé m.m
Fritidsklubber	Målgruppe: 4.–7. klasse Fritidsklubbene skal være et uforpliktende samlingssted for barn og unge, hvor medlemmene selv deltar aktivt i utformingen og gjennomføringen av den åpne virksomheten. Det finnes fire fritidsklubber i kommunen. Disse er lokalisert i tilknytning til skolene på Rasta, Åsen, Kurland og Fjellsrud.
Lørenskog bibliotek	Målgruppe: Hele befolkningen Biblioteket har en egen barne- og ungdomsavdeling med mediesamling, tilgang til PC-er og spillrom med Playstation4 og Nintendo Wii. Biblioteket tilbyr også leksehjelp for ungdomsskole, vgs. og elever på voksenopplæringen.
BUA	Målgruppe: Hele befolkningen BUA tilbyr gratis utlån av aktivitetsutstyr til barn og voksne for å bidra til inkludering i helsefremmende aktiviteter.
Ferietilbud	Kommunen tilbyr hvert år varierte tilbud til barn og unge i skolens høst- og vinterferie.
Sørlihavna	Målgruppe: Elever på grunnskolen Sørlihavna aktivitetspark har tilbud for skoler, barnehage og SFO. De fokuserer på aktiv deltakelse, samhold og samarbeid blant elevene.
Åpen Hall/Fridays	Målgruppe: Ungdom 13–18 Fredager fra kl. 19–23 er Kjennhallen åpen for uorganisert hallaktivitet.
Oppvekst og utdanning	
Barneverntjenesten	Målgruppe: 0–18 år (ettervern frem til 25 år) Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, samt å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.
Barnevernvakt	Målgruppe: 0–18 år Interkommunal døgnåpen akuttjeneste for barnevernstjenestens målgruppe.
Utekontakten	Målgruppe: 13–23 år Utekontakten jobber med oppsøkende sosialt arbeid mot ungdom i risiko. Hjelpen som tilbys er frivillig og basert på endringsarbeid gjennom relasjonsbygging og samtaler. Utekontaktene tilbyr individuell oppfølging og kollektiv oppfølging gjennom gruppevirksomhet. Tjenesten har også foredrag og informasjonsarbeid om blant annet rus, konflikthåndtering og ungdomsmiljø til både foresatte og elever.
PPK/PPT	Målgruppe: Elever i grunnskolen Pedagogisk psykologisk kontor (PPK) er kommunens faglige instans for barn, unge og voksne med særskilte behov. PPK har faggrupper som logopeder, ressursenhet for førskolebarn, samt pedagogisk psykologisk tjeneste. Tjenesten tilbyr også programmer som TIBIR (tidlig inn barn i risiko) og PMTO (Parent management treatment Oregon) til barn opp til 12 år.

Læringsmiljøsent	Målgruppe: Elever i grunnskolen med omfattende samhandlingsvansker Læringsmiljøsentret arbeider systemisk og har en edukativ rolle i arbeidet med å tilrettelegge for elever, foresatte og skole i elevsaker.
Grunnskolene	Målgruppe: 6-15 år Alle barneskoler i Lørenskog skal være PALS-skoler innen 2025. PALS-prinsippene skal også følges opp i ungdomsskolene. PALS står for positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling. Lørenskog er også en «MOT- kommune», og alle ungdomsskoler følger MOT- programmet «Robust ungdom».
Flyktning- og innvandrertjenesten	Målgruppe: Flyktninger og innvandrere i alle aldre Flyktning- og innvandrertjenesten førstegangsbosetter flyktninger i kommunen og gir helhetlig oppfølging av familier og enkeltpersoner i forhold til helse, bolig, økonomi, skoler og barnehager. Tjenesten har også ansvar for ettervern til enslige mindreårige asylsøkere.
Helse, omsorg og mestring	
Forebyggende psykisk helsetjeneste	Målgruppe: Alle aldre FPH skal bidra til å fremme god psykisk helse og forebygge utvikling av psykiske helsevansker. De skal delta i befolkningsrettet folkehelsearbeid, opplysningsvirksomhet, kartlegge og behandle milde til moderate psykiske helseplager. FPH har tiltak som strekker seg over alle tre forebyggingsnivåene med kurs, grupper og individuelle samtaler.
Helsetasjon for ungdom	Målgruppe: 13-24 år Helsetasjon for ungdom er åpen på mandager fra kl. 16-20. De har drop-in timer for ungdom og det jobber både lege, helsesykepleier, jordmor og sekretær ved stasjonen. De har tilbud om ruskontrakter i samarbeid med politi og utekontakt, samt et psykisk helsetilbud med samtaler på kveldstid, annenhver onsdag.
Skolehelsetjeneste	Målgruppe: Elever i grunnskole- og videregående opplæring Helsetjenesten i skolen arbeider for å fremme elevenes totale helse og forebygge sykdom og skade. Videre arbeider helsetjenesten med hjem, skole og det øvrige hjelpeapparat for å forsøke å løse de problemene som knytter seg spesielt til elevens skolesituasjon.
Rus og psykisk helsetjeneste	Målgruppe: over 18 år Avdeling rus og psykisk helse er et tilbud til Lørenskogs innbyggere som ønsker råd, veiledning eller hjelp med moderate til alvorlige psykiske lidelser, avhengighets- problematikk eller en kombinasjon av dette.
NAV Ungdomsteam	Målgruppe: 18–29 år NAV Lørenskog har en ungdomsinnsats som skal sikre unge under 30 år raskere oppfølging for å komme i arbeid, utdanning eller annen hensiktsmessig aktivitet. Teamet består av to veiledere som følger opp unge med sammensatte utfordringer, og behov for tverrfaglig oppfølging. Opplevelseskortet gir barn i lavinntektsfamilier muligheten til å delta i fritidsaktiviteter. Antall kort er begrenset, behovsprøvd og innvilges til utvalgte barn i kommunen.

Tverrfaglige tiltak

Barne- og ungdomsfaglige møter	Det avholdes barne- og ungdomsfaglige møter på alle helsestasjoner, barnehager og skoler. Møtene skal drøfte tidlige tiltak rundt barnet/ungdommen, og gi foresatte en oversikt over kommunens hjelpetiltak og til å vurdere hva som passer best for sitt barn og familie. Deltakere i møtet er foresatte, ungdommen (frivillig), leder i skole, eller lærer som kjenner barnet/ungdommen best. I tillegg deltar faste representanter fra PPT, barneverntjenesten og helsesykepleier.
Ruskontrakter	Helsestasjon for ungdom, politi og utekontakten samarbeider om oppfølging av ungdom på ruskontrakter. Se mer info om ruskontrakter i rapporten. Et av de mest målrettede tiltakene ovenfor ungdom med rusproblematikk er ruskontrakter. Helsestasjon for ungdom og Utekontakten tilbyr i samarbeid med forebyggende enhet i politiet, oppfølging av ruskontrakter til ungdom som står i fare for å utvikle rusproblematikk. Lørenskog kommune tilbyr to typer ruskontrakter. Påtaleunntatelse med vilkår tilbys i samarbeid med politiet, mens frivillig avtale om helsehjelp gjennomføres uten politi. Alle kontraktene har en varighet på ni måneder og består av både urinprøver og støttesamtaler.
Tverrfaglige foreldremøter	Tverrfaglig samarbeid rundt foreldremøter på ungdomstrinnet. Skolehelse-tjenesten, utekontakten og politiet deltar i dette samarbeidet om forebygging av rus og kriminalitet.
Vold- og overgrepsteam	Vold- og overgrepsteamet (VO) tilbyr råd og veiledning om vold i nære relasjoner og overgrep mot barn og unge. Teamet er sammensatt av ulike faginstanser i kommunen, som kommer i kontakt med barn, unge og deres familier. Målgruppen er personer fra 0-23 år. VO-teamet arrangerer Trygghetsuka for ansatte og innbyggere hvert annet år.
RSTM	Rådgivende og Støttende Team Mot Mobbing (RSTM). Teamet skal gi råd og støtte til både elever, foreldre og skoler som har behov for bistand i mobbesaker.
Fraværsteam	Teamet består av representanter fra Forebyggende psykisk helsetjeneste, helsestasjons- og skolehelsetjenesten, barneverntjenesten, Læringsmiljøsenderet og Pedagogisk psykologisk tjeneste. Teamet bistår foreldre og barnehage/skole ved bekymringsfullt fravær. Barn og unge vil selv være aktive deltakere. Målet er å eliminere bekymringsfullt fravær hos barn og unge i kommunen. Tiltaket er et prosjekt, og foreløpig et tilbud til en barnehage, tre barneskoler og en ungdomsskole.

Andre tilbud og tjenester

Andre tilbud og tjenester

Politiet	Politiet har en forebyggende avdeling lokalisert i Lillestrøm. Lørenskog har en egen politikontakt og forebyggere som skal følge opp ungdom, oppgaver knyttet til straffesaker (U18) og bemanne forebyggende patrulje. Forebyggende avdeling i politiet skal i tillegg ha kontakt med skolene, gjennomføre bekymringsamtaler og hjemmebesøk, delta i rusforebyggende team rundt ruskontrakter og andre aktuelle tiltak og arbeidsgrupper.
BUP/DPS	BUP (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk) Nedre Romerike har et behandlingstilbud til barn, ungdom og deres familier. Fastlege, helsesykepleier, PPT og barnevern kan henvise barn og unge til BUP. DPS (distriktpsykiatrisk senter) tilbyr undersøkelse og behandling av psykiske problemer og lidelser hos personer over 18 år.
Konfliktråd	Målgruppe: 15-18 år Konfliktrådet tilbyr konfliktmegling og gjenopprettende prosesser. De har også koordinerende ansvar for ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Det mest målrettede tiltaket mot oppfølging av ungdom som har begått kriminalitet er i dag ungdomsoppfølging og ungdomsstraff via konfliktrådet. Unge lovbreakere mellom 15 og 18 år som har begått en eller flere kriminelle handlinger, kan ilegges ungdomsoppfølging dersom det vurderes at tett oppfølging vil kunne forebygge ny kriminalitet. Det er påtalemyndigheten som avgjør om ungdomsoppfølging er en egnet reaksjon for ungdommen, etter at lovbreakere og verge har samtykket. Øvre grense for gjennomføringstid er ett år.
Oppfølgingstjenesten	Oppfølgingstjenesten (OT) er en fylkeskommunal gratis og lovpålagt tjeneste for ungdom som har rett til videregående opplæring, men som ikke har skoleplass eller arbeid. OT hjelper til med å finne ut hvilke muligheter som er aktuelle for den enkelte.
Frivillige organisasjoner og foreninger	Det finnes flere frivillige organisasjoner som retter seg mot ungdom i Lørenskog. Mental helse ungdom, DNT Ung, Natteravnene, Dysleksiforeningen, NKS-veiledningssenter etc. Lørenskog har en lang rekke idrettslag og foreninger. Enkelte av disse kan du finne på Lørenskog Friskus portalen. Noen av idrettslagene har egne tilbud til de som har spesielle behov eller ordninger for graderte betalingsordninger. Lørenskog Idrettslag har også et gatelag (for voksne med rus og psykisk helseutfordringer) og street-team for ungdom. LIF har også etablert et eget e-sportsenter.
Trossamfunn	Det finnes flere trossamfunn med egne lokaler i Lørenskog. Fjellhamar og Skårer menighet har egne ungdomsklubber en kveld i uken. Det finnes også tre moskeer i Lørenskog som i varierende grad har tilbud til sine unge som for eksempel idrett og leksehjelp.

3 Funn fra kartleggingen

I denne kartleggingen har vi stilt spørsmål om utfordringsbildet i ungdomsmiljøet og svarene vil selvfølgelig preges av det. Det er viktig å huske på at de tyngste utfordringene som fremstilles i disse funnene er knyttet til en marginal del av ungdommene i Lørenskog og ikke er gjennomgående for hele ungdomsbefolkningen.

Ungdomsinformantene beskriver ungdomsmiljøet på ulike måter avhengig av hvilket miljø de selv er en del av. Noen beskriver at de har et skolemiljø, et treningsmiljø, et festmiljø og et hengemiljø, men kan bevege seg mellom disse. Ungdommene beskriver at det er mange grupperinger i Lørenskog. Noen forteller at det ikke er så ille, og at Lørenskog har et relativt vanlig ungdomsmiljø, men flere av informantene tegner et bilde av et ungdomsmiljø som preges av vold og rus.

« Alle har smoka pot en gang
Ungdomsinformant

Ungdommene forteller om fester der det er enkel tilgang på illegale rusmidler og en sterk drikkekultur. Det blir fortalt at det ofte er eldre søsken eller venner som kjøper alkohol til de yngre, men også at man kan få tak i alkoholen via såkalt sprittaxi eller voksne de møter via sosiale medier.

Ungdomsinformanter beskriver at salg og bruk av rusmidler øker for hver dag i ungdomsmiljøet, og at de kjenner mange ungdommer som både bruker og selger narkotika. Flere forteller at de opplever at de helt ned i 13–14 års alderen blir rekruttert til salg av rusmidler.

Mange beskriver at hasj er like vanlig som alkohol, og de fleste sier at det er helt normalt at noen røyker hasj, bruker MDMA eller kokain på fester.

Det fremkommer av informantene at det finnes et gjengmiljø i Lørenskog som er preget av eldre ungdom med dyre merkeklær, smykker og dyre biler som Lamborghini osv. De beskriver at både klærne og bilene gir status.

Utekontakten forteller at ungdom sier de kjeder seg og at de har få steder å være. Dette er grunn til at de blir hengene ute på bensinstasjoner, i parker, skoler og barnehager på kveldstid.

Levekår

Oppvekstprofilen for Lørenskog viser at andelen av ungdom som ikke har bestått videregående opplæring ligger på ca. 20 prosent. Dette er omtrent samme tall som for hele landet.

Barnefattigdom er økende, men andelen lavinntektsfamilier, samt andelen unge mellom 16 og 25 år som står utenfor arbeid og utdanning (2019) ligger lavere enn Viken og landet forøvrig. Trangboddhet er det levekårsproblemet som er mest fremtredende i oppvekstbarometeret for kommunen. Utrygghet i nærmiljøet slår også negativt ut for Lørenskog (ungdata 2019)

Bruk og salg av rusmidler

Bruk og salg av rusmidler blir løftet frem i innledende konsultasjon som en tydelig utfordring blant ungdom i kommunen. Enkelte hevder at det er enklere å få tak i hasj enn alkohol og at voksne har liten innsikt, og lite innsyn i sosiale medier der rusmidler selges og kjøpes. Dette er noe ungdomsinformanter og vokseninformanter bekrefter i sine intervjuer.

Deltakerne på innledende konsultasjon opplever at ungdommene de er i kontakt med bagatelliserer rusmidler i større grad nå enn tidligere. Det løftes frem at det er en mangel på kunnskap om skadevirkninger, tegn/symptomer og effekten av forskjellige rusmidler blant foresatte, lærere og de som jobber med ungdom. Enkelte voksne spør om rusmiddelopplæringen kommer for sent inn i skolene. Ungdom selv etterlyser også mer undervisning og bedre informasjon om rus, virkning og konsekvenser.

Foto: Vidar Sandnes/Romerikes Blad

Det kommer også frem i gruppearbeidet at noe av utfordringsbildet knyttes til fraværende foreldre, naive foreldre og foreldre som ikke tør i tilstrekkelig grad å sette grenser. Det etterlyses et tettere foreldre-samarbeid, og det blir sagt at foreldrene ikke kjenner godt nok til hverandre, som igjen fører til at de ikke har oversikt over hvor ungdommene er, eller hva de holder på med.

En annen utfordring som beskrives i innledende konsultasjon er lite synlig politi og lang responstid hos operasjonssentralen. Deltakerne beskriver at det oppleves utrygt å ta kontakt med ungdommene og bryte inn når de observerer salg og kjøp av rusmidler.

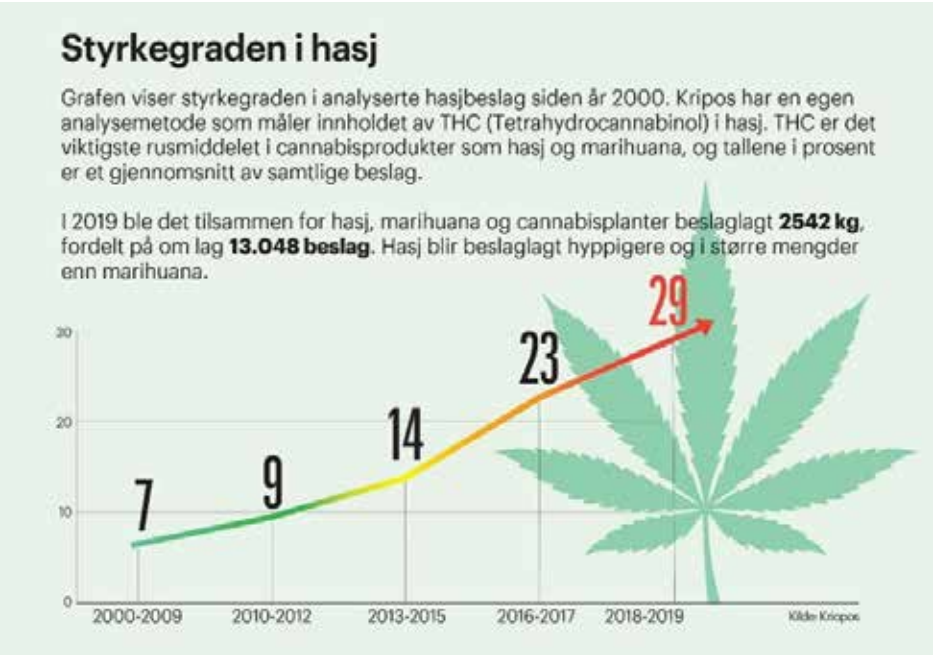
Noen av de voksne informantene forteller at alkohol ofte er inngangen til andre typer rusmidler og at noen er lettere å påvirke til å teste ut rusmidler. Det blir sagt at enkelte ungdommer bruker rusmidler som en form for selvmedisinering for psykiske vansker. Det beskrives også en kjønnskjevhet med tanke på bruk av illegale rusmidler, der guttene er mer aktive enn jentene. Det blir også hevdet at guttenes bruk er mer åpenlys, mens jentene oftere skjuler det de holder på med. Noen beskriver at det forekommer salg av rusmidler i bytte mot seksuelle tjenester, spesielt blant jenter.

Politiets temarapport fra 2020 anslår at det er meget sannsynlig at bruken av cannabis er økende på Romerike.

I den samme temarapporten viser også politiet til at skadevirkningene potensielt er større i dag enn de var for noen år siden på grunn av styrkegraden i hasj.

Det er også folk som legger ut på story: «Godteri til salgs!». Så legger de bokstavelig talt ut bilder av godteri. Det er jo ikke det de mener bokstavelig talt da.

Ungdomsinformant

Flere av ungdomsinformantene forteller at det har blitt mye mer av rusmidler enn det var før, og de beskriver at flere har en positiv holdning til spesielt cannabis/hasj. De forteller at hasj er billig og lett å få tak i, og flere kjenner til det de beskriver som yngre som tester ut cannabis. En forteller om kompiser som begynte med rus allerede i 7. klasse.

«Jeg tror det begynner å normaliseres rundt mye yngre. For eksempel tror jeg at første gang jeg opplevde det var 7. klasse. Så var det mye mer i 8. klasse så bare øker det utover i ungdomsårene.

Ungdomsinformant

Noen av ungdommene forteller at miljøet du henger i, avgjør ditt forhold til cannabis og andre rusmidler, og de mener at det er omtrent like mange miljøer

med rus, som miljøer uten rus. På spørsmål om de synes det er mer eller mindre rusmidler i Lørenskog enn andre steder, er svarene veldig varierte. Noen mener det er mindre rus i Lørenskog enn i Oslo og Lillestrøm, men de fleste beskriver at det er mer rusmidler i omløp i Lørenskog enn andre steder. Noen beskriver at det er så mange som selger i Lørenskog at de må ut av kommunen for å få solgt.

«Jeg kjenner jo mange som selger jeg også. Det er jo noen som må selge andre steder enn i Lørenskog av dem. Det er såpass mye i Lørenskog at det ikke er noen penger å tjene fordi det er ikke så mange som kjøper enn som selger. Det er ikke vits å være to på samme sted hvis det er lite kunder uansett.

Ungdomsinformant

Svar fra ungdomsinformantene om «Hvilke typer rusmidler kjenner du til i Lørenskog?»

På spørsmål til ungdommene om hvor de mener det blir solgt rusmidler, ramser de opp mange lokal-områder. De beskriver at det ofte skjer på kveldstid når det er mørkt og at det blir brukt kodespråk så ikke voksne skal forstå. Eks. «Hei, har du skoen min i dag?» eller «Skal vi spille basket på barneskolen?». De forteller at rusmidler blir solgt og overlevert i skolegårder og i barnehager gjerne ved en kort «handshake».

En stor del av salg av rusmidler foregår via sosiale medier, og da i størst grad på Snapchat, ifølge ungdommene vi har snakket med. Dette kan ute-kontaktene bekrefte. De har ved flere anledninger fått fremvist ulike snapkontoer der narkotika selges. I tillegg skjer det ifølge ungdomsinformanter mye salg via sms og telefon der det ofte brukes «burner» telefoner (engangstelefoner). Også det sosiale mediet «wickr» blir nevnt som salgskanal, fordi det ikke er mulig å ta skjermbilde.

Fra innledende konsultasjon: «Vis på kartet hvor du ser en utvikling med rus og kriminalitet i kommunen». Foto: Inga Marit Bakken

Det blir brukt mye kodeord som for eksempel «godis» eller det blir brukt spesielle emoji'er som alle i miljøet kjenner til. Ellers handler det i stor grad om bekjenskaper og avtaler om å møte opp på spesielle steder for overlevering.

« Det er tidlig i startfasen av kriminalitet, da. De driver og langer litt, noen er løpegutter som løper og bringer og henter og selger for de høyere oppe i hierarkiet.

Vokseninformant

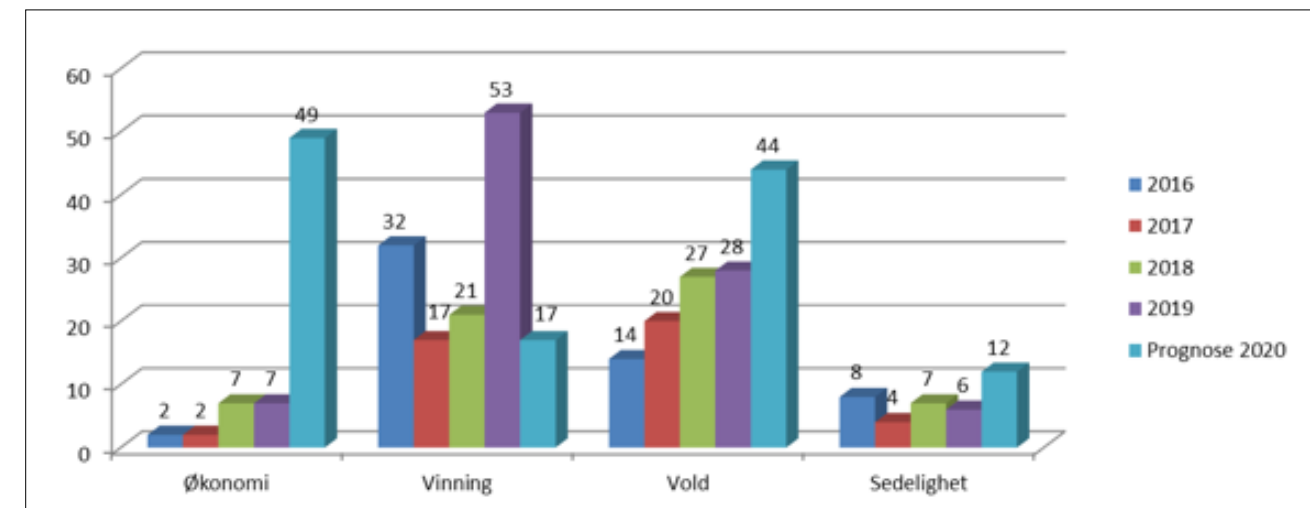
Enkelte av de voksne informantene mener kokain, ecstasy, MDMA og amfetaminbruk har økt i deler av ungdomsmiljøet. Dette finner vi ikke støtte for i Ungdatatallene fra 2019, men ved en økning i positive utslag på ruskontrakter på MDMA og amfetamin. Flere av de voksne informantene beskriver en kultur i enkelte deler av ungdomsmiljøet hvor salg av rusmidler gir penger og status.

Vold, ran og trusler

Ifølge politiets statistikk for Lørenskog har antallet voldshendelser der ungdom under 18 år er mistenkt, siktet eller dømt for voldshandlinger økt med 50 % fra 2016 til 2019. Prognosen for 2020 viser en enda større økning i antall voldshendelser, men dette er kun prognosetall.

Tabellen under viser antall forhold (ikke antall personer) der ungdom under 18 år er mistenkt, siktet eller domfelt for Lørenskog kommune. Kroppskrenkelser og trusler er de underkategoriene som øker mest.

Ran av jevnaldrende blir på innledende konsultasjon beskrevet som en kriminell handling som forekommer blant ungdommene. Det blir fortalt om ran av mobiltelefoner, sykler og luksusvarer som dyre jakker og klær. Ungdommene beskriver det som å bli «jumpa».

Kilde: Lillestrøm politistasjonsdistrikt

Ungdommene forteller også om ran av de som selger rusmidler fordi de går med større kontantbeløp på seg. Ran kan skje ved bruk av våpen som kniver, eller skytevåpen (ekte eller replika).

« Hvis du går med litt ting på fest da... Det er enkelte som blir jumpa for alkoholen sin. Det har skjedd flere ganger. Eller om du har noen rusmidler... Da er det ofte sånn... Jeg skal ikke generalisere da... men det er den gjengen som går med jumpsuits av Armani og sånne ting og Louis (Vuitton) og sånne ting som er den tøffe gangstergjengen da. Så fort de kommer til noen utefester så skal de jumpe folk og lage mye bråk fordi de vil bli kjent som kule gangstere.

Ungdomsinformant

Informanter I politiet forteller også om forekomsten av ran i ungdomsmiljøene og knytter dette i stor grad opp mot narkotikarelatert kriminalitet. Antall ran i politiets tall for ungdom under 18 år har hatt en økning hvert år fra 2016-2020. Av alle ranene som er begått av ungdom under 18 år på Romerike er 27,8 % begått av ungdom under 15 år (utdrag fra politiets temarapport om ungdomskriminalitet).

Fornedringsvold er også et uttrykk som blir trukket frem som et begrep på voldsbruk blant ungdommene.

« Et annet fenomen som er i oppblomstring, er fornedringsvold. Dvs. at man filmes mens man får juling, og dette spres i sosiale medier, slik at vedkommende opplever å aldri bli ferdig med det han/hun ble utsatt for og man får den samme julingen «igjen og igjen». Andre former er at man tvinges til å kysse skoene til annen ungdom, med trussel om alvorlig skade om de ikke gjør det. Dette filmes også og spres som nevnt ovenfor.

Vokseninformant

Hatmeldinger, trusler på nett, på skolen og i fritiden, samt deling av bilder og utpressing blir beskrevet som en del av utfordringsbildet. Utekontakten har det siste året fått flere henvendelser fra barneskolene, eller foresatte i kommunen om elever, som blir utsatt for trusler over sosiale media. De forteller også at foresatte har tatt kontakt, fordi barna deres er redde, og ikke tør å være ute på kveldstid, eller etter skolen, i fare for å få bank.

◀◀ Vold og ran begått av ungdom under 18 år, går i stor grad utover annen ungdom. Konsekvensene av vold mellom ungdommer kan være vedvarende frykt hos fornærmede og andre involverte, utrygghet i det lokale samfunnet og redusert tillit til samfunnet og politiet.

Utdrag om ungdomskriminalitet fra lokal oppsummering i Øst politidistrikt.

Våpen

Bruk og oppbevaring av våpen blir beskrevet av flere av deltakerne i kartleggingen, både blant voksne og ungdom. Alt fra bruk av tapetkniver i trusselsituasjoner på barneskolenivå og opp til skytevåpen, knokkjern og macheter etc. i de mer organiserte kriminelle miljøene fra 18–20 års alder og oppover.

« Ungdom bevæpner seg i større grad enn før med bl.a. kniv, knokkejern, slagvåpen, osv., og de er ikke redde for å bruke det. Dette for å ha noe å true med, men like mye som beskyttelse for egen helse.

Vokseninformant

Posering med våpen og våpensymboler på bilder i sosiale medier forekommer helt ned i barneskolealder ifølge utekontakten. Selv om det ikke er vanlig at så unge barn går med kniv, er det en situasjon utekontakten ikke har opplevd tidligere.

På spørsmål om tilgang på våpen, og om de er ekte, svarer en ungdom:

« Ekte våpen! Men selvfølgelig... det er jo veldig lett å få tak i softgun og sånn. Det får du kjøpt i butikken uten jaktbevis. Du trenger bare å bevise at du er over 18 år, men når det gjelder gevær så er det lett å få tak i... Hvis du kjenner noen så er det veldig lett. Det blir lettere og lettere å få tak i for hver dag.

Ungdomsinformant

Informanter i politiet bekræfter i intervjuer at det er en del våpen i omløb og at det er noe mer trusler med kniv, likevel er økningen for liten til at man kan kalle det en økende trend.

Beefing og avtalte slåsskamper

Slåsskamper blir også løftet frem som en utfordring i ungdomsmiljøene. Disse slåsskampene kan ha varierende opphav og motiv. Beefing eller avtalte slåsskamper, narkogjeld, gjenytelser, hevnaksjoner for kjærlighetsbrudd og torpedovirksomhet blir nevnt i denne sammenheng.

Ungdataundersøkelsen for Lørenskog i 2019 viser at 23% av elevene på ungdomsskolen har vært i slåsskamp en eller flere ganger det siste året. Dette er en økning på 3% fra 2014.

For videregående skole er tallene noe lavere, og kun 12% av videregåendeelevene har vært i slåsskamp i 2019. Tilsvarende tall for 2014 var 9% (Ungdata, 2019).

Tallene viser at ungdom slåss mer på ungdomsskolen enn på videregående og at det er en liten økning i antall slåsskamper de tre siste årene.

Svar fra ungdomsinformantene om
«Hvilken type kriminalitet kjenner du til i Lørenskog?»

« Med beefing mener vi når man har en pågående krangel, uenighet, med ypping eller opptakter til slåssing. Beefing forstår vi som forløpet til selve slåssingen, hvor elementet «avtalt» muligens er en del av beefingen. Å «ha en beef» med noen mener vi er en pågående krangel, ypping, eller opptakt med en bestemt person/gruppe som kan lede til en slåsskamp.

(HKH, Færder kommune, 2019).

Ungdommene vi har snakket med har varierende kunnskap om avtalte slåsskamper. Noen sier de ikke kjenner til så mye, mens andre forteller at det er mer utbredt blant de yngre i ungdomsmiljøet. De

som kjenner til fenomenet forteller at det ofte blir avtalt via Snapchat og i grupper på Snap. På den måtes spres det veldig raskt og fører til at mange kommer for å se på slåsskampene. Da blir det også filmet av veldig mange og lagt ut og delt i sosiale medier etterpå. Enkelte beskriver at det kan bli mer bråk om man ikke møter opp første gangen noen utfordrer til slåsskamp og at man da må ha med hele gjengen og slik blir det ikke bare en slåsskamp mellom de to som opprinnelig var i krangel.

En av ungdommene beskriver det slik:

« En type vold som jeg ser rundt i mitt område er jo det å sende folk på hverandre, som er da å sende en gruppe folk til å banke opp en person. Det er i hvert fall mye av det i det miljøet jeg kommer fra.

Ungdomsinformant

Mange er redde for å si ifra til voksne eller «å snitch». Da ender det ofte opp med at ingen gjør noe med det. Her er det flere også som forteller om slåsskamper på tvers av kommunegrensene og at man kan få besøk av gutta fra Stovner eller andre steder. Som årsaker til slåsskampene blir det av ungdommene nevnt mange grunner; fra krangler og irritasjon, rivalisering mellom gjenger, rusterritorier, hevn eller markering. Flere forteller også at det ofte handler om kjedsomhet, eller at man «beef» bare for å sette i gang noe. Det er ikke alltid det er så viktige grunner som ligger bak en slåsskamp. Det kan for eksempel være en krangel om et fake Gucci-belte. Flere sier at det blir satt i stand slåsskamper for å synliggjøre at man ikke skal «fucke med oss».

Voksne deltakere i kartleggingen forteller at slåsskamper forekommer generelt i ungdomsmiljøet, men også knyttet til ungdom involvert i ulike former for kriminalitet.

« Vi vet også at det forekommer avtalte slåsskamper, såkalt «beefing». Det vil si at ungdom ned i 12-årsalderen avtaler og sloss, mens andre heier og ser på.

Vokseninformant

Kriminelle nettverk

Voksne informanter beskriver i intervjuer at det har vokst frem et hierarkisk gjengmiljø der det blir kjøpt og solgt rusmidler og at disse miljøene er preget av trusler, vold og bruk av våpen.

Det fremkommer av vokseninformantene at et økende antall ungdom i bekymringsfulle miljøer, har «tøffere» fremtoning og mindre respekt i møte med voksne. Det kan oppleves som at de skal overgå hverandre for å oppnå status, for å nå høyere opp i hierarkiet.

Informanter i politiet beskriver at de opplever at miljøet i Lørenskog hardner til, spesielt i de miljøene

som driver med narkotika. De forteller at det har blitt mer polarisert, mer bruk av vold og grove trusler og at gjengstrukturer er tydeligere nå enn det var for 5–10 år siden.

« Hos de drevne og organiserte så er det masse eksempler på at man shopper kriminell kapasitet hos de som har det. Da kan du plutselig få samarbeid mellom grupper som man i utgangspunktet man anser som rivaliserende, fordi man er avhengige av hverandre for å utføre kriminelle handlinger.

Informant i politiet

Fra politiets ståsted omfatter de samfunnsskadelige virkningene blant annet at trygghetsfølelsen i samfunnet blir påvirket, at barn og unge blir rekruttert til kriminalitet, at miljøer med høy aksept for voldshandlinger og kriminalitet blir dannet, samt at det oppmuntres til motarbeidelse av politiet. I lokal-samfunn der opphoping av levekårsutfordringer kombineres med gjengkriminalitet, kan dette føre til at overlappende utfordringer gjensidig påvirker og forsterker hverandre negativt og at gjengkriminelle får økt fotfeste (NOU 2020:4).

Kjennetegn ved ungdommene

Noen kjennetegn ser ut til å gå igjen både på innledende konsultasjon og i større eller mindre grad hos de som utmerker seg på dette feltet. Her er et utvalg av kjennetegnene som blir trukket frem av informanter og på innledende konsultasjon.

Individuelle kjennetegn

Høyt stressnivå, ensomhet, søvnforstyrrelser, usikkerhet og dårlig selvtilit blir trukket frem hos mange av ungdommene. Andre kan ha personlige

egenskaper som spenningssøkende atferd og lett påvirkelige som kan slå ut i form av dårlige holdninger, tøffe fremtoninger og endret atferd. Penger, dyre klær og utstyr kan være motivasjon for noen. Det er flere av de voksne informantene som legger merke til et økt pengeforbruk og dyre klær som de vet at ungdommene eller familien egentlig ikke har råd til. I enkelte tilfeller blir det også fortalt at barn og unge stjeler eller selger rusmidler for å ikke belaste familiens allerede dårlige økonomi.

Tidlige traumer i livet i form av konflikter i hjemmet, ofre for vold eller vitne til vold, trekkes frem som en gjennomgående tematikk hos mange av ungdommene man er bekymret for. Krigstraumer fra hjemlandet blir også trukket frem i mange av intervjuene av de voksne informantene som en risikofaktor.

Rusproblematikk knyttes ofte til depressivt stemningsleie, angst og dårlig psykisk helse. Det er delte meninger om det er en svak psykisk helse som fører til rusmisbruk eller om det er rusmisbruket som fører til dårlig psykisk helse. Det er allikevel både voksne og ungdom som forteller at de opplever at rusen blir brukt som selvmedisinering.

Kjennetegn ved familien

Det blir trukket frem at sårbare familier med dårlig økonomi, høyt konfliktnivå og som har flyttet mye bidrar til en belastning for barna. Manglende omsorg og oppfølging fra foresatte og lite emosjonell støtte hjemmefra trekkes frem som risikofaktorer. Trangboddhet er ofte gjennomgående i familier som sliter, da dette kan føre til at barna og ungdommene trekker ut på kveldstid og at foreldrene mister oversikten over hvem de er sammen med og hva de foretar seg.

Det blir også trukket frem at eldre søsken som er en del av et kriminelt nettverk eller er involvert i rus og kriminalitet har en dårlig påvirkning på yngre søsken.

Brutte familierelasjoner blir trukket frem som en risikofaktor. Spesielt der det er konflikter mellom de foresatte etter et brudd, kan man se at barna sliter med å tilpasse seg.

Både voksne som har for strenge grenser og voksne med mangel på tydelige grenser, kan bidra til utrygghet og usikkerhet hos barna og ungdommene. Ungdom som vokser opp i familier som er lite integrert i det norske samfunnet, fremkommer som en av grunnene til at noen trekker til uheldige miljøer.

Kjennetegn ved vennekretsen

Ungdommene som bruker rusmidler og blir involvert i kriminalitet har ofte venner som driver med det samme. Behovet for tilhørighet og en følelse av aksept gjør at de tilstrekktes andre med lignende utfordringer og som de opplever som mer like dem selv. Overganger fra barneskole til ungdomsskole og fra ungdomsskole til videregående legger grunnlaget for å bli kjent med nye venner, men også for brutte relasjoner og endret omgangskrets. Flere av vokseninformantene legger vekt på at konflikter i vennegjengen, endrede relasjoner og nye nettverk kan være tegn på at ungdommen ikke klarer å tilpasse seg.

Skolefungering

Fellestegn er ofte høyt fravær, lav skolemestring og lave eller synkende karakterer. Dårlige relasjoner til lærere, likegyldighet og mangel på respekt for lærere og voksne generelt er ofte synlige trekk hos disse ungdommene. Noen av ungdommene som er involvert i rus og kriminalitet klarer seg imidlertid godt på skolen, og er sterke både faglig og sosialt. Dette er ofte de som leder «gjengen», som trekker i tråder og som går under radaren for de voksnes bekymring.

Fritid

Ungdommene selv trekker frem at de ofte kjeder seg og at de ikke har noen steder å være på fritiden. Hvis foreldrene ikke har råd til å betale for idrett eller andre organiserte fritidsinteresser så faller de fort utenfor det sosiale miljøet. Noen av ungdommene som blir involvert i rus og kriminalitet klarer å holde på fritidsinteressene en stund, men det er et gjennomgående kjennetegn at disse ungdommene ikke deltar i organisert fritid.

Tall fra tjenestene

For å få et bilde over antall ungdom det knytter seg bekymring til, eller som får oppfølging, har vi hentet inn noen tall fra forskjellige tjenester og etater i kommunen.

Politiet

Ifølge tall fra politiet var det 73 ungdommer under 18 år som var mistenkt, siktet eller dømt for å ha begått en kriminell handling i Lørenskog (2019). Dette tallet utgjør ifølge politiets utregninger 2,4 % av befolkningen i den målgruppen for 2019.

I intervjuer anslår politiet at de har en kjernegruppe på overkant av 30–35 ungdommer tilknyttet kriminelle nettverk i Lillestrøm politistasjonsdistrikt. (Lillestrøm politistasjonsdistrikt består av kommunene Lørenskog, Lillestrøm, Rælingen og Nittedal). Disse ungdommene er i alderen 16–21 år, utelukkende gutter og de aller fleste med minoritetsbakgrunn.

I tillegg til disse i kjernegruppen har politiet kontakt med/kjennskap til omlag 100–150 andre ungdommer som har en kjent knytning til kriminalitet og til en eller flere av de tidligere nevnte i kjernegruppen.

Barneverntjenesten

Pr. 30.06.20 kan barnevernet rapportere at de har fått inn 480 meldinger totalt, hvorav 87 fra politi og 44 omhandler unges adferd, rus og kriminalitet. Meldingene fra politiet gjelder 31 ungdommer hvorav 29 er gutter. De fleste er født i 2002–2005, altså i alderen 15–17 år. Dette er en tydelig økning fra tidligere år ifølge barneverntjenesten.

Ifølge barnevernstjenesten hadde de fire ungdommer plassert på institusjon i 2019 hvorav kun en av disse var plassert på såkalt atferdsparagraf (bvl. §4-24, §4-25 eller §4-26). Per oktober 2020 er fem ungdommer plassert på institusjon hvorav alle er plassert på atferdsparagraf.

Ungdom plassert jf. atferdsparagrafene 4-24 og 4-25, 4-26 plassert pr år:

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2	4	0	1	5	0	2	1	5

NAV

NAV Lørenskog har ikke tall på hvor mange ungdom som ruser seg eller begår kriminalitet spesifikt, men har denne oversikten over ungdom som får oppfølging fra NAV (tall per september 2020).

488 ungdom i aldersgruppen 18-24 år mottar statlige ytelser fra NAV i Lørenskog. Cirka 200 ungdom opp til 29 år mottar økonomisk sosialhjelp hver måned. Av disse er det cirka 60 som mottar en statlig ytelse i tillegg til supplerende økonomisk sosialhjelp.

Konfliktrådet

Tolv ungdommer fra Lørenskog har blitt idømt ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging i perioden 01.01.15–26.10.20. Ti har gjennomført, en har brudd og en er under gjennomføring (pr. 26.10.20). Konfliktrådet gjør oppmerksom på at dette er en manuell telling og at feil kan forekomme.

Rus og psykisk helsetjeneste

Rus og psykiske helsetjeneste følger opp mennesker over 18 år med rusavhengighet. Ifølge tall per 16.10.2020 har de fem brukere mellom 18 og 20 år, hvorav to jenter og tre gutter.

Helsestasjon for ungdom (Ruskontrakter)

31 ungdommer har fått oppfølging på ruskontrakt i løpet av første halvår i 2020. 15 av disse kontraktene ble inngått i 2019, mens 16 nye kontrakter ble inngått første halvår i 2020. Av 31 kontrakter ble 17 kontrakter inngått med politi, tre under ungdomsoppfølging via konfliktrådet og 14 frivillige som helsehjelp. Kjønn- og aldersfordeling ved kontraktsinngåelse viser at alle kontraktene er inngått med gutter. En under 16 år, tre over 18 år mens de resterende 27 var mellom 16 og 18 år.

Det ble gjennomført totalt 286 rustester hvorav 241 rustester var negative og 45 tester var positive: på Cannabis (41), Amfetamin (9) og Ecstasy (20). Noen testet positivt på Cannabis alene, noen på Cannabis og Ecstasy samtidig og noen på alle tre rusmidlene samtidig (Lørenskog kommune, Helsestasjon for ungdom 2020).

Utekontakten

Utekontakten fører feltrapport i tillegg til journal på ungdom som samtykker til oppfølging. Totalt har tjenesten 106 registrerte navn i feltrapport med bekymringsfull utvikling. Av disse gikk 10 % på barneskolen, 26 % på ungdomsskole, 38 % på videregående og 26 % var over 18 år. Med bekymringsfull utvikling i denne sammenheng menes en eller flere av disse kriteriene; dragning til kriminelle miljøer, trusler, vold, slåsskamper, utprøving, bruk og salg av narkotika.

Foto: Jonas Ruud

The image shows a wall covered with many colorful sticky notes, each containing handwritten text in Norwegian. The notes are organized into a grid-like structure, with some notes having blue rectangular markers. The text on the notes discusses various topics related to youth and family, such as 'Flere ansatte i Utekontakten', 'Bedre fritidstilbud', 'Fler foreldre som ser hva ungdom gjør', 'Styrking av ungdomsklubber', 'Mer informasjon til foreldre', and 'Bedre voksenoppfølging'. The notes are arranged in a way that suggests a brainstorming or collaborative planning session.

Hvilke utfordringer utpeker seg i Lørenskog?

Trangboddhet og utrygghet i nærmiljøet er to punkter som utpeker seg negativt i oppvekstprofilen for Lørenskog (2020). Det vil derfor være viktig å finne tiltak som bidrar til å øke tryggheten og skaper gode møteplasser for de som bor trangt. Barnefattigdom er økende over hele landet, men andelen barn og unge (0-17 år) som bor i lavinnteksthusholdninger er lavere i Lørenskog enn i Viken, og landet som helhet ifølge folkehelseinstituttets oppvekstprofil (Folkehelseinstituttet, 2020).

Politiet viser i sin temarapport om ungdomskriminalitet til følgende hypoteser for mulige forklaringer på økningen i voldsproblematikk i ungdomsmiljøene: «Tid uten voksenoppfølging, økning bruk av rusmidler og smitteeffekten av vold som forsterkes via sosiale media.»

Foto: Inga Marit Bakken

I mellomgruppen blant de som går på videregående og overgangen fra ungdomsskolen ser vi at mye av problematikken med rus og vold eskalerer. Dette kommer frem både fra Ungdatatallene og fra nøkkelinformantene. For denne aldersgruppen er VOLT og Fridays gode tilbud for enkelte, men de passer ikke for alle. Veiviser for ungdom er i ferd med å etableres

i Lørenskog hus og vil kunne bidra til å gi et positivt værested for denne aldersgruppen. Her vil de også kunne få hjelp av ulike fagpersoner (miljøterapeuter/ FPH/NAV/utekontakten) uten henvisning og på en mer dynamisk måte. De vil få tilbud om deltagelse i ulike kulturaktiviteter og deltidsjobber. Modellen er inspirert av Ung Arena i Oslo kommune hvor man samlokaliserte tjenestene for bedre samhandling og skreddersydd tilbud til den enkelte. Én dør – mange tilbud.

Ved alvorlig bekymring for vedvarende rus og atferdsproblematikk kan man kontakte barnevern-tjenesten. Det er flest ungdommer fra denne aldersgruppen på ruskontrakter. Helsestasjon for ungdom og utekontakten følger opp ungdommene med samtaler og ukentlig urintesting ved ruskontrakter, og for noen fungerer dette tiltaket veldig godt. Rusforebyggende team opplever imidlertid at det krever mye ressurser å følge opp ungdommene godt nok da utfordringsbildet for disse ungdommene er mer sammensatt enn det var tidligere.

18–20 år

I den eldste aldersgruppen kan det se ut til at kriminaliteten og voldsproblematikken er mer knyttet til de organiserte nettverkene, og at den i stor grad er narkotikarelatert.

For denne aldersgruppen kan man ikke lenger sende bekymring til barneverntjenesten, og de må selv kontakte Nav eller rustjeneste for å få hjelp. Utekontakten har ved individuell oppfølging mulighet til å hjelpe disse ungdommene over i andre tjenester i kommunen, som Nav, Rus- og psykisk helsetjeneste, forebyggende psykisk helsetjeneste etc. Dette krever imidlertid langvarig arbeid med motivasjon og relasjonsbygging. Flere påpeker her at det mangler et tverrfaglig ledd/team som kan bidra med koordinering av tjenestene og tett oppfølging av denne gruppen.

I denne sammenheng kan det være behov for et kriminalitetsforebyggende team og/eller exit prosjekter for de som ønsker seg ut av kriminalitet og kriminelle miljøer. Bydeler i Oslo, som Søndre

Nordstrand, Alna og Gamle Oslo har allerede opprettet slike team. Her kan det være aktuelt å samarbeide regionalt med andre kommuner på Romerike om de tyngste tiltakene.

Lørenskog er også i gang med å utvikle et tverrfaglig samarbeid basert på Asker kommunes Velferdslab. Dette tilbudet skal legge til rette for bedre levekår og bedre livskvalitet, gjennom tidlig investering og koordinert oppfølging av ungdom og familier. På sikt er målet at de skal ha behov for mindre tjenester fra det offentlige.

Er vi samordnet nok?

Enkelte av informantene i kartleggingen har beskrevet en «samarbeidstørke» i kommunen. Dette er en beskrivelse av situasjonen som ikke alle kjenner seg igjen i, men de aller fleste ønsker seg et tettere tverrfaglig samarbeid mellom tjenestene.

En av utfordringene mange viser til er mangel på koordinering av tjenestene på individnivå. Kartleggingen viser at det er mye godt samarbeid mellom tjenestene, men at det er for personavhengig og lite satt i system.

Barne- og ungdomsfaglige møter er ett av de tverrfaglige tiltakene som kommunen har prioritert i mange år. Fra helsestasjon, via barnehage og barne-skole og helt opp til ungdomsskole har man faste tverrfaglige møter med foresatte for å identifisere og drøfte tidlige utfordringer. Enkelte av informantene fra skolene, spesielt på ungdomstrinnet, har påpekt at tiltakene er for lite konkrete og at de som innkaller til møtet blir stående igjen alene med oppfølging av tiltaksplanene. Det har i denne forbindelse kommet opp et ønske om å vurdere om barne- og ungdomsfaglige møter fungerer godt nok på ungdomstrinnet.

Satsning på styrking av hjelpeapparatet på skolene vil kunne bidra til forebygging av kriminalitet. Forskning viser at ungdom som gjennomfører videregående skole (selv med svake resultater) reduserer sannsynligheten for å være i fengsel fem år etter

fullført utdanning (FAFO 2019: s 24). Skolens samarbeid med barnevern, forebyggende politi, helsesykepleiere og andre hjelpere blir fremhevet, men at det er for liten kunnskap om dette samarbeidet fungerer godt nok (FAFO 2019: s 25). En gjennomgang av kontaktpunkter, tverrfaglige strukturer mellom kommune, skole og politi synes nødvendig for å få kartlagt om etatene er tett nok på hverandre i det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Rusreformen foreslår en avkriminalisering av narkotika til eget bruk. De foreslår også at ansvaret for samfunnets reaksjon på besittelse av illegale rusmidler, skal overføres fra justissektoren til helsesektoren (Kilde: NOU 2019:26).

Reformen er ennå ikke vedtatt, men det ligger an til at kommunene vil få et større ansvar for oppfølging av rusproblematikken for både ungdom og voksne.

Uavhengig av utfallet av rusreformen kan det være aktuelt å etablere et mottaksapparat for saker fra politiet med en rådgivningsenhet som vurderer hvilke tiltak som skal settes i verk rundt ungdommen. Dette bør utredes i samarbeid med aktuelle tjenester i kommunen og vurderes opp mot kommende rusreform.

På bakgrunn av kartleggingen som er gjort og i lys av politiske føringer om økt tverrfaglig samarbeid og samhandling, synes det nødvendig at Lørenskog kommune styrker den systematiske samordningen av sine tjenester. Dette vil også bli en viktig del av kommunens tjenestegjennomgang i 2021.

Foto: Lørenskog kommune

5 Forslag til tiltaksplan

Kartleggingsteamet har valgt å fokusere på tiltak vi mener må styrkes eller opprettes for å forebygge rus og kriminalitet blant ungdom i risiko i Lørenskog kommune. Dette forslaget til handlingsplan vil danne grunnlaget for en helhetlig plan for det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet i kommunen.

Trygghetsskapende tiltak

- Styrke utekontakten
- Se på mulighet for at klubbarbeidere tar oppsøkende runder i sitt nærmiljø
- Tettere samarbeid mellom natteravnere og kommune
- Se på muligheten for natteravning på ettermiddag og kveld på hverdager
- Gjennomføre årlige trygghetsvandring
- Tett samarbeid med politi og jobbe for å styrke politiets forebyggende avdeling
- Vurdere vektertjenester på kveld og helg i belastede områder
- Fokus på kriminalitetsforebyggende tiltak i utbyggingssaker
- Møteplasser for innbyggere i eget nærmiljø

Kompetansehevende tiltak og koordinering

- Styrking av SLT-koordinator fra 50% til 100% stilling
- Gjennomgang av eksisterende SLT-struktur
- Opprette forebyggingskalender for rus og kriminalitetsforebyggende tiltak
- Utarbeide gode rutiner for informasjonsutveksling i taushetsbelagte saker
- Se på muligheten for et standardisert samtykkeskjema mellom tjenester og etater
- Gjennomføre fagdager for forebygging av rus og kriminalitet
- Videreføre trygghetsuka for forebygging av vold og overgrep i nære relasjoner

Foreldrerettede tiltak

- Videreføre FPHs kurs for foreldre
- Implementere motherhood/parenthood grupper
- Styrke oppfølgingen av pårørende til ungdom med rusproblematikk
- Styrke det tverrfaglige samarbeidet ved oppfølging av familier

Tiltak på individnivå

- Etablere kriminalitetsforebyggende team
- Styrking og synliggjøring av rusforebyggende team
- Utvikle velferdslab for ungdom og familier med komplekse vansker
- Etablere ungdomsteam i barnevernet
- Utrede mulighet for ungdomsboliger med oppfølging
- Legge til rette for sommerjobb og deltidsjobb for ungdom

6 Referanseliste

Skolen som forebyggingsarena

- Gjennomgå antallet og bruken av miljøterapeuter i skolene
- Utrede mulighet for ambulerende miljøteam i skoene ved behov for styrket innsats
- Styrke kompetansen til klubbarbeidere for barn i risiko
- Videreføre skolefraværsteam ved bekymringsfullt fravær
- Fortsette å utdanne kjentmenn i skolene og utvikle nettverk
- Øke kunnskapen om rusmidler blant elever og foresatte i skolene
- Videreføre MOT i ungdomsskolene
- Styrke kompetanse om livsutfordringer og ungdomsproblematikk blant ansatte i skolene
- Øke tverrfaglig samarbeid for fremming av livsmestring som læremål
- Kvalitetssikre undervisning og kunnskap om nettvett i grunnskolen

Meningsfull fritid og møtesteder

- Styrke Aktivitetshuset VOLT med en ny stilling
- Opprettholde og synliggjøre juniorklubb for 4.–7. klasse
- Styrke kompetanse til klubbarbeidere for barn i risiko
- Stimuleringstilskudd til barneskole uten juniorklubb
- Opprettholde FRIDAYS som halltilbud på fredager
- Etablere og utvikle veiviser for ungdom i Lørenskog hus
- Opprettholde opplevelseskortet for barn og unge og vurdere om flere enn NAV kan dele ut kortene
- Opprettholde og videreutvikle møteplasser for uorganisert aktivitet utendørs og innendørs
- Gjennomføre årlig ungdomskonferanse i samarbeid med ungdomsrådet
- Utvide helge- og ferietilbudet for ungdom med målrettede aktiviteter

Tall og informasjon fra politiet:

«Trender i ungdomskriminalitet i GDE Romerike» Øst politidistrikt. 04.09.20. Utdrag fra temarapport

«Om Ungdomskriminalitet Øst pd 2020». Utdrag om ungdomskriminalitet fra lokal oppsummering for Øst politidistrikt.

Statistikk fra øst politidistrikt, presentert i politiråd 9.6.2020.

Tall og informasjon fra Lørenskog kommune:

- Lørenskog barneverntjeneste
- Utekontakten Lørenskog
- Helsestasjon for ungdom
- NAV Lørenskog
- Rus og psykisk helsetjeneste

Utdrag fra kommuneplan for Lørenskog kommune 2020-2024. Hentet fra <https://planenvaar.no>
Brukerundersøkelse om ruskontrakter. 2018. Utekontakten, Lørenskog kommune.

Årsrapport for Romerike barnevernsvakt 2019

Ungdata. Statistikk fra lokale og nasjonale resultater. Rapporter utarbeidet av KoRus Øst for Lørenskog kommune 2014, 2017 og 2019. www.ungdata.no

Nettressurser:

Konfliktrådet
<https://www.konfliktraadet.no/ungdomsoppfoelging.372348.no.html>

Oppvekstprofil 2020 (FHI)
<https://www.fhi.no/fp/oppvekst/hent-oppvekstprofil>
Statistisk sentralbyrå (SSB)
<https://www.ssb.no/kommunefakta/lorenskog>

FAFO rapport (2019). «Unge i utsatte boområder – en kunnskapsoversikt».

NOU 2020:4 Straffelovrådets utredning nr. 1. «Kriminalisering av deltakelse i og rekruttering til kriminelle grupper». <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-4/id2693247/?ch=8>

NOU 2019:26 «Fra straff til hjelp»
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-26/id2683531/>

Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging. Hentet fra <https://kriminalitetsforebygging.no>

HKH rapport Færder kommune. «Prosjekt positivt ungdomsmiljø»

**Lørenskog
kommune**

KoRus-Øst

Kompetansesenter rus – region øst

KoRus-Øst er ett av sju kompetansesentre som har til oppgave å styrke kunnskapen og kompetansen på rusfeltet. Helsefremmende og forebyggende arbeid blir vektlagt. Gjennom kunnskapsformidling skal kompetansesentrene bidra til arbeid på tvers av sektorer og tilby implementeringsstøtte slik at praksisfeltet kan ta i bruk kunnskapsbaserte og effektive tiltak og metoder. Kompetansesentrene skal videre legge til rette for kvalitetsutvikling og systematisk brukermedvirkning og bidra til å synliggjøre og gyldiggjøre både erfaringsbasert og forskningsbasert kunnskap.

Kompetansesentrene retter seg mot kommunale og statlige tjenester, og har et særlig ansvar for innsatser i kommunene. Sentrene skal gjennomføre målrettede tiltak for å styrke kompetansen innen forebygging og oppfølging av personer med behov for helhetlige og koordinerte tjenester i kommunene.

www.rus-ost.no

Lørenskog kommune

Festplassen 1, Postboks 304, 1473 Lørenskog
Telefon: 67 93 40 00
postmottak@lorenskog.kommune.no